M. T. B. COLLEGE, SURAT
Manuscripts Library

No. Ref.
Ser. 1299

Title: Ekadashi Vratta Udyapana

1299

~~co~~complete

		Ekadasī Vrata Udyāpana	Title
			Author
			Editor
			Year, Vols.
			Publisher
1299			Remarks

श्रीगणेशायनमः ॥ धार्तराष्ट्रबलं दृष्ट्वा युद्धाय समुपस्थितं । अर्जुनस्य
हितार्थाय कृष्ण वचनमब्रवीत् । श्रीभगवानुवाच । शुचिर्भूत्वा माह
बाहो संग्रामाभिमुखे स्थिताः । पराजयाय शत्रूणां दुर्गास्तोत्रमुदीरय ॥

श्रीशाके १६७० [illegible] नाम संवत्सरे पौ॰ [illegible]

श्रीरामचंद्र [illegible]

श्रीगणेशायनमः॥ ॥अर्जुनउवाच॥ एकादशी कथं देव कथं
च कीदृशी। कथं चैव पवित्रा च कथं पापप्रणाशिनी॥ १॥ कीदृ
त विसर्गो त्र विधानं चात्र कीदृशं। संपूर्णं हि भवेद्येन तन्मे वद दयानि
धे॥ २॥ श्रीकृष्ण उवाच॥ शृणु पांडव यत्नेन प्रवक्ष्यामि तदव्ययं॥
राजन्यास्वर्णसहस्रं तु अशक्तः काकिनीमपि। ददाति श्रद्धया पार्थ
समं स्यादुभयोः फलं। एकादशी दिने प्राप्ते गुरुमभ्यर्च्य शक्तितः ४
गृही साचरणौ भूमौ प्रार्थयित्वा विचक्षणः। पुण्यदे ज्ञो व्रतं विप्र
सर्वगुणान्वितं। संपूर्णं च भवेद्येन तत्कुरुष्व द्विजोत्तम। तदग्रे नियमः
कार्यो दंतधावनपूर्वकं॥ एकादश्यां निराहारो स्थित्वाहमपरे दिनि

भोक्ष्यामि पुंडरीकाक्ष शरणं मे भवाच्युत। एवं प्रभातसमये भुविर्भ मा
हितः। पाखंडिनां च सर्वेषां पतितानां च संगमं। तथा दुरोदनं पाथः
परिवर्जयेत्। स्नानं कृत्वा मंत्रपूर्वं नद्यादौ विमले जले। तर्पयित्वा पि
देवान्संपूजयेन्मधुसूदनं। उपरि वस्त्रयुग्मं चौ देहे कौटकेनापि वर्जित
येभ्यश्च सर्वतोभद्रं नीलपीतैः सितासितैः॥ वारिपूर्णं घटं ताम्रं पात्र
समुद्भवं जातरूपमयं देवं लक्ष्मीयुक्तं जनार्दनं। नैवेद्यानि च
शक्त्या दद्यात्स्वयं ततः। मोदकान्वटकान्चूर्णं घृतपूरकमंडका
वटकाः पायसं दुग्धं शालिं दध्योदनं तथा॥ क्षीरपूरिका पार्थ अ
गुडमोदकान्॥ रंभाफलं च सघृतं मुञ्ज चूर्णं गुडोदनं॥ एवं क्रमे
यं यथाशक्त्या प्रकल्पयेत्॥ चतुर्विंशतिसंख्याकान्नैवेद्यानागदैमीर्णा

[illegible] होमः सर्वत्रापि [illegible] ॥ [illegible] आत्मा [illegible] मंत्रा
र्जित ॥ [illegible] न्नैवसर्वेषाम [illegible] विंदु ॥ [illegible] भवभे
नैरासनर्षेपि [illegible] गाश्चैव [illegible] र्थं पृथक् पृथक् ॥ [illegible]
[illegible] भा द्वादश दानव्याः पश्चान्तजम
[illegible] ॥ [illegible] ज्ञानानि [illegible] धः ॥ नमस्ते देव देवेश [illegible]
वतारक ॥ [illegible] याद त्तो हि [illegible] जनार्दनः ॥ [illegible] हा नेमि [illegible]
मदष्वैनं सम्यक् । [illegible] भव कुसं [illegible] सा हाड्ड जनार्दन । सदा
मनैवास्तु [illegible] पारि [illegible] एव बुद्धिः [illegible] अनगम्
[illegible] अनकर्मी [illegible] नाद्रू मिद वानां म
[illegible] श्रुतिः ॥ यत्कृतं [illegible] तदत्र कथितं मया ॥ [illegible]

नार्थायतव प्रीत्यै धनंजय ॥ यः करोति क्रियासार्थं स्वर्गं मोक्षं च विंदति ॥ ा
सूत उवाच ॥ एवं प्रीत्याः पुराविप्राः कृष्णेन परमाद्भुतं ॥ साहाय्यं विधि
संयुक्तमुपदिष्टं विशेषतः ॥ एवं संकुरुते पार्थ एकादश्यामनुत्तमं ॥
ते सौख्यमतुलं प्राप्य विष्णुलोकं प्रयाति हि ॥ कृष्ण उवाच ॥ पुरा
कृतयुगे पार्थ कुरूनामाति दानवः ॥ अन्तुमवी महारौद्रः सर्वदेवभ
यंकरः ॥ इंद्र उच्छेदितस्तेन सर्वदेवपुरोगमः ॥ आदित्या वसवो ब्रह्मादा
युरग्निस्तथैव च ॥ [illegible] तिने प्रतिदिनं प्रार्णार्थे वै धनंजय ॥ देवतानि
र्जितास्तेन अन्तु [illegible] पांडव ॥ सर्वाकाभयभीतास्ते जग्मुः सर्वेम
हेश्वरं ॥ इंद्रोऽप्यकथयन् सर्वं च आनंदन्तु [illegible] ॥ स्वर्गलोकपरिभ्र

वे.का.प्र. श्चविचरंति महीतले ॥ उपायं ब्रूहि मे देव अमराणां तु कामा[illegible]॥ ईश्व
र उवाच ॥ देवराजं सुरश्रेष्ठ येनास्ते गरुडध्वजः। वीरसंगीर
मधिनाशनां परायणं ॥ ईश्वरस्य वचनं श्रुत्वा देवराजो धनंजय ॥
ईश्वरो योगंधर्व सिद्धिविद्याधरादिभिः ॥ जगाम यत्र भुजगे
शयो हि जनार्दनः ॥ जलमध्ये प्रसुप्तं तं दृष्ट्वा देवं जगत्पतिं ॥ कृ
तांजलिपुटो भूत्वा इंद्रस्तोत्रमुदीरयन् ॥ इंद्र उवाच ॥ ॐ नमो दे
वदेवाय देवदेवनुतवंदित ॥ दैत्यारे पुंडरीकाक्ष [illegible] मधु
सूदन ॥ सुरा सर्वे भयाक्रांता दैत्यभीता द्रुहंगताः ॥ [illegible]
जगन्नाथ आदिमा भयार्त [illegible] गतिस्त्वं [illegible]

वृ.ल.२

संहारकः ॥ त्वमाता सर्वलोकानां त्वमेव जगतः पिता ॥ [illegible] स्थितिस्थि
तिस्त्वं च संहारकारकः ॥ धरात्वं माधवः [illegible] चविश्वोपकारकः ॥ शर्वस्त्वं
चराचरे ब्रह्मांडे लोकचैकस्य कारकः ॥ दानवैर्निर्जिताः सर्वे स्वर्गभ्रष्टाः
कृताः प्रभो ॥ स्वर्गं त्यक्त्वा जगन्नाथ विचरंति महीतले ॥ इंद्रस्य वचनं
श्रुत्वा विष्णुर्वचनमब्रवीत् ॥ कीदृशो दानवः शक्र किंनामा कीदृशो
बली ॥ किं अनंतस्य दुष्टस्य किंचिदर्थपरायणं ॥ [illegible]
महारोच तत्वमाख्याहि वासव ॥ इंद्र उवाच ॥ भगवन् देवदेवेश
ब्रह्मवंशसमुद्भव नाडिजंघो भवन्नामा अत्यर्थं [illegible] दानवः ॥
तस्य पुत्रो निर्मिताख्यातो अरुनामेति दानवः ॥ भार्या च द्रवती नाम तस्या

एका॰ व्र॰
४

तिष्ठति दानवः ॥ निर्जिता देवताः सर्वाः स्वर्गात्तेन निराकृताः ॥ अपदं इन्द्रः कृतस्तेन
अन्य एव कृताग्निः ॥ सूर्यचंद्रौ कृतौ वायुर्वरुणौ च तथा यमः ॥ सर्वमाक्रम्य तेनैव
तनेनेऽजनार्दन ॥ देवलोकः कृतस्तेन स्वर्गस्थानविवर्जितः ॥ तस्य तद्वचनं श्रुत्वा
कोपाविष्टोऽजगत्पतिः ॥ प्रतिज्ञां महतीं चक्रे दानवानां वधं प्रति ॥ हनिष्ये दान
वं दुष्टं देवासुरभयंकरं ॥ त्रिदशैः सहितस्तत्र गत्वा चंद्रवतीं पुरीं ॥ दृष्टः
दैवैस्तु दैत्येंद्रो गर्जमानः स दानवः ॥ असंख्यातसहस्रैस्तु दिव्यप्रहर
णायुधैः ॥ हन्यमानस्तु तं जघ्नुर्देवा दैत्यपतिं मुरुः ॥ निर्जिता देवताः
सर्वा गतास्ताश्च दिशो दश ॥ हरिं निरीक्ष्य गच्छंतं विष्णुं तिष्ठेति चाब्रवीत्
वदंति राक्षसाः सर्वे सक्रोधा घ्मातलोचनः ॥ दानवाश्चापि दुर्धर्षा हन्यमा

हन्यमाना मिति· चक्रं मुमोच दैत्यानां ततः सैन्ये जनार्दनः ॥ तेन छिन्नाश्च शतशो
दानवा निधनं गताः ॥ एकाकी दानवास्तत्र ताभ्युयुधे मुरुः कृतक्रुः ॥ [illegible] नष्टानि स
दैत्यास्त्राणि निर्जितो मधुसूदनः ॥ बाहुयुद्धं कृतं तेन दैत्यैर्वर्षसहस्रकं ॥ विष्णु
विना प्रयत्नेन नष्टाः सर्वे पिनायकाः ॥ विष्णुश्च त्रासितस्तेन गतो बदरिका
श्रमं ॥ गुहा हैमवती नाम तत्र सुप्तो जनार्दनः ॥ योजनद्वादशायामा एकद्वा
राधनंजय· अहं तत्र प्रसुप्तोऽस्मि भयभीतो न संशयः ॥ दानवा पृष्ठतो लग्ना
प्रविष्टा हि गुहामहं ॥ प्रसुप्तं च हरिं दृष्ट्वा दानवेन सुदुःखितं ॥ उवाच च ह
निष्येहमसुराणां भयंकरं ॥ निर्ममे कन्यकामेकां स विष्णुः स्वशरीरतः ॥ उ
पस्थिता तु सौभाग्यादिव्यप्रहरणायुधा ॥ विष्णोस्तेजः समुद्भूता महाबलपरा
क्रमा ॥ ईक्षिता दानवेंद्रेण मुरुना मानितयां कुवर युद्धं समीहितं तेन स्त्रिया तत्र
प्रयाचितं ॥ तां कन्यां युध्यमानां तत्र दृष्ट्वा विस्मयमागतः ॥ केनेयं निर्मिता रौद्रा

बृ॰ एका॰ ५ अल्प [illegible] निषा [illegible]॥ इस्यक्त्वा दानवे [illegible] पांडव गयुद्धं स
[illegible] पेकस्य कानमा। ततस्तया महादेव्या त्वरया दानवं [illegible]॥ [illegible]
ता सेर्व [illegible] स्त्राणि [illegible] न विरथः कृत [illegible]॥ [illegible] चेनो [illegible]
नोप [illegible] वान् ततो [illegible] सह [illegible] नयादे [illegible] नि पातित। ततस्तं [illegible]
[illegible] प्रमुखाः [illegible] नि [illegible] नभि [illegible] गमु [illegible] चत [illegible]
[illegible] नादा नापा [illegible] विभिश्च [illegible]॥ ततः समुत्थिते देवः पुरो
[illegible] कुरु॥ [illegible] तां चापि कृतां अतिप्रटोनतां [illegible]
[illegible] प्रोवाच [illegible]। केनायं निहतः संख्ये दानवो [illegible]
[illegible] देवाः सगंधर्वा [illegible] समय [illegible] नागाः [illegible] केन [illegible]
[illegible] निर्जिताः॥ केनाद्य निर्जितो भीत [illegible] गुह्यामि [illegible]॥ केन का

बृ॰ का॰ ६ [illegible] भावेन [illegible] पला थित [illegible] प्रोवाच॥ [illegible] निहतो दैत्य
[illegible]। [illegible] हरे त्वांतु दैत्यो हंतुं समुद्यतः॥ [illegible]
[illegible] प्रबुध्य च॥ [illegible] मासो देवना [illegible]
[illegible] महाकांति: [illegible] करी। [illegible] र्था
यह नो लोके भयंकरः॥ निहतं [illegible] हष्ट्वा [illegible] मभ्यर्थ वद [illegible]॥ श्री
[illegible]॥ [illegible] दानवो [illegible] वानघ॥ [illegible]
[illegible] आनंदः [illegible] आनंदा [illegible] मुनीनाम [illegible] कृतः।
[illegible] वरं वरय [illegible]। ददामि [illegible] सुरैः [illegible]
[illegible] उवाच॥ यदि तुष्टा [illegible] देव यदि देयो वरो मम [illegible]
[illegible] प्रसन्ना [illegible]। उपवासस्य [illegible] तस्या [illegible]

तदर्धं च भवेन्नस्य एकभक्तं करोति यः ॥ यः करोति व्रतं भक्त्या दिने मम य
नेंद्रियः । सगत्वा देहकवंस्थानं कल्पकोटिशतानि च । भुंजानो विविधा
न्भोगान् गर्भवासविवर्जितः । सर्वलोकेषु सर्वसिद्धिकरी ति
थि त्वत्प्रसादेन भवतु भवत्वेव वरो मम । उपवासं च नक्तं च एकभक्तं
करोति यः ॥ तस्य धर्मं च वित्तं च मोक्षं देहि जनार्दन । श्रीभगवानुवाच ।
यस्मिंस्तु हृदि स्थिता त्वया गतान् सर्वं च भविष्यति । मम भक्ता अश्रयि लोके भ
व भक्त्या श्रयेन्नरः । त्रिषु लोकेषु विख्याता तां प्राप्स्यति मम सन्निधिं । ए
कादश्यां समुत्पन्ना मम शक्तिः परायणा ॥ अतएकादशी लोके तव
नाम भविष्यति । सर्वासां च तिथीनां त्वमुत्तमापि भविष्यसि । उपोष्यैकादशीं
ये वै मम यज्ञं करिष्यति । दग्ध्वा पापानि तस्या देवदास्या मि पदमव्ययं । ६

ए
१०
ल
न

तृतीया चाष्टमी चैव नवमी च चतुर्दशी ॥ एकादश्या विरुद्धे ये स्त्रु तिथयो मम हा प्रियः ।
द्वादशी धिकं पुण्यं सर्वदानाधिकं परं । सर्वव्रताधिकं चैव सत्यं सत्यं वदाम्य
हं । एवं दत्वा वरं तस्याः सा चैवांतरधीयत । हृष्टा पुष्टा तु संजाता तथैवैकादशी
तिथिः । इमामेकादशीं पार्थ करिष्यंति नराश्च ये । शत्रूंस्तेषां हनिष्यामि द
स्यामि परमां गतिं । अन्ये पि ये करिष्यंति एकादश्यां महाव्रतं । हरामि
तेषां विघ्नानि सर्वसिद्धिं ददामि च ॥ एवमुक्ता समुत्पन्ना एकादश्याः पृथासुत ।
द्वयमेकादशी नित्या सर्वपापक्षयंकरी । एकैव च महापुण्या सर्वदेवैश्च वंदिता ।
कन्डिमा सर्वलोकेषु सर्वसिद्धिकरी तिथिः । शुक्ला वाप्यथवा कृष्णा हृति
भेदं न कारयेत् । कर्त्तव्ये तु उभे पार्थ मम तुल्या च द्वादशी ॥ अंतरं नैव
कर्त्तव्यं समसेन व्रतकारिभिः । निःस्थिरे का भवेत्सर्वा पक्षयोरुभयोरपि ।

का पद्मानुसंस्कर्त्तृ [illegible] मांगे युक्ति का पा [illegible] नि थि [illegible] हतो
डुप। [illegible] शीत [illegible] वि [illegible] भ के
। पद्मा नम [illegible] का [illegible] नराश्रय। [illegible] तिस्य तं [illegible]
यचा [illegible] मं [illegible] भि [illegible] पमयया
[illegible] तु [illegible] मं स [illegible] तु य [illegible] भ धाय
तु [illegible] मा श्री [illegible] य ः। पुः श्री [illegible] भा श्री नरे वि
[illegible] (कं न कोषि [illegible] लो [illegible] को। [illegible] यत्ते [illegible] १
[illegible] मव [illegible] पम
[illegible] मा श्र [illegible] यः। [illegible] म न ना [illegible] धन से

[illegible] श्रीमदा [illegible]
[illegible] का [illegible] समाप्त ॥ [illegible] श्री [illegible] को
[illegible] दावि [illegible] तेयमा [illegible] विघ
[illegible] यो [illegible] पि [illegible]
[illegible] तं [illegible] ना [illegible] षं श्रीवद्धो नवि व
र्जितं [illegible] प्य [illegible] य तो [illegible] श्री [illegible]
वि श्रो [illegible] गड़ [illegible] । दव [illegible] वा गो वे भु [illegible]
प वाग [illegible] वे [illegible] के लग्य ये [illegible]
स्वि [illegible] वि स्तीर्णा म प [illegible] न स्तु रिव [illegible]
लपरि क लग्य [illegible]

घनाकृमस्तैः पर्णैर्लिखितवस्त्रापग्राभितं। अश्वत्थपर्णयुग्मे
पिहितानन सव्रणे। समंतादंतिकं चैव नामभिः केशवादिभिः
गणेशांमारकोश्रबटुर्गक्षेत्रपातिस्तथा। समाहितमनाः कौ
णे आग्नेयादि। पुविन्यसेत्। ततो देवं च सौवर्णं स्नाप्य पंचामृता
दिभिः। गंधपुष्पाक्षतैर्वारमथ धूपदीपजलैः शुभैः। गृहीत्वा वा
हयेत्कुंभे रमायुक्तं चतुर्भुजं। ओं नमो विष्णवे तुभ्यं भगवन्पर
मात्मने। देवकीसिदेवकीपुत्र परमेश्वर तु समः। अजो नादिः प
रमात्मा सर्वलोकपितामहः। क्षेत्रज्ञ शाश्वतो विष्णुः श्रीमान्नारा
यणः परः। त्वमेव पुरुषः सत्यो तीद्रियोसि जगत्पते। यत्ते

तः परं सूक्ष्मं तेनेमां वेदिकां विश। ओं भूः पुरुषमावाहयामि। ओं भु
वः पुरुषमावाहयामि० ओं स्वः पुरुषमावाह० ओं भूर्भुवस्वः पुरु
षमावाहयामि इत्यावाह्य। रुक्मिणीं स्त्रीं चतुः सहस्रपरिवृतां॥
जांबवतीं० सत्यभामां॥ श्रीस्त्रीच० पूर्वपश्चिमपूर्वोत्तरदलान्यंते
षु च। षोडशस्त्री सहस्राणि संहेवतानि कल्पयेत्। शंखं चक्रं ग
दां पद्ममीशानादिषु कल्पयेत्। तद्बहिः सर्वपत्रादिषु पत्रेषु
नुक्रमात्। विमलोत्कर्षिणी ज्ञाना क्रिया योगा तथैव च। प्रह्वी सत्या
तथैशानानुग्रहसंप मध्यगा तु। देवस्याग्रे ततः कुर्याद्वेदिका
यां स्वरेश्वरं। लोकपालान् वस्थाप्य दिक्षु सर्वादिषु क्रमात्। अ
सौ च वायुर्दे विष्णुर्विष्णोः कर्माणि पश्यत। ओं तिपदा वितानिसोस्त

हि[illegible]श्रो सोवि चक्रमे। विष्णोर्नुकं प्रतद्विष्णुस्तवते विष्णोः प्रविष्णवे।
तदस्य प्रियावती तावां वषट् ते नुक्रमेण हि। प्रदद्यादासनं पाद्यमर्घ्य
माचमनीयकं। स्नानं वस्त्रं चोपवीतं गंधपुष्पाणि वै ततः। धू
पं दीपं च नैवेद्यमंजलिं च प्रदक्षिणं। विष्णवे वैष्णवैर्मंत्रैः परि
चार्यं व्रतामभिः। नमो ते वैदिकैर्मंत्रैरस्त लिंगैर्वा पिपूजयेत्
ततो देवादधोभागे सर्वतोभद्रमंडले। ब्रह्माद्या देवताः स
र्वाः पूजनीया अनुक्रमात्। उपचारादिकं कुर्यात् नैवकार्यं वि
सर्जनं। गीतवाद्यैस्तथा नृत्यैः कृतिहासैर्मनोहरैः। पुरा
णोक्तकथाभिश्च रात्रिशेषं नयेद् व्रती। द्वादश्यां तु शुचिः स्ना

तोम त्वा यागमनुवं पुनः। आवाहनादिकं कुर्यात्प्रयासिश्रपयेच्च
रुं। पवित्रं तदिदं मंत्रं जपेन्नापणमुद्धरेत्॥ पायसाउध तंवि
ष्णापणं तत्र कीर्त्तितं। अन्वाधानादिकं कुर्यादाज्यभागांत
मेवच। अनादेशाकुतीः पंच होतव्याः स्वाहिषा तमः। पौरुषे
णाय सूक्तेन प्रत्यर्चं जुहुयाद्धृतं। चतुर्दशाज्याभिघार्य जुहु
यात्पायसाकुतीः। वासुदेवाय स्वाहा। बलदेवाय श्रियै वि
ष्णवे विष्णोर्नुकं। तदस्य प्रियं प्रतद्विष्णुः परोमात्रया वि
चक्रमे त्रेधा वाव्याहृतिभिश्चेति। द्वादशनामभिः पायसं
हुत्वा। त्वामेकमाद्यं पुरुषं पुराणं नारायणं विश्वसृजं यजा
मः। त्वमेव यज्ञो विहितो विधेयो त्वमात्मनात्मन् जगतामधी

इतिप्रापणंनिवेद्योपतिष्ठेत। त्रिश्चतुरोवाग्दक्षिणमग्निंवेद
कांचपरिक्रम्य। निधिविश्वाइतिजानुनीनिपात्यधृ वस्त्रंतंज
पन्नुरूपस्त्रं क्वो वा पदानिप्रतिदिशंमंतैर्मंत्रैर्जपेत्। हृस्मायवा
सुदेवायहरयेपरमात्मने। नारायणायप्रमेयायगोविंदायनमोन
मः। नमस्थूलायसूक्ष्मायव्यापकायव्ययायच। अनंतायजगद्गु
त्रेब्रह्मणेनंतमूर्तये। अव्यक्तायाखिलात्मायचिद्रूपायगुणात्म
ने। नमोमूर्तायसिद्धायपरायपरमात्मने। देवदेवायवंद्याय
परायपरमेष्ठिने। कर्त्रेविश्वस्यगोप्त्रेचतत्कर्त्रेजगन्मनेनमः॥ १०
अथतन्निवेदतंप्रापणमग्निंकृत्वाघोषयेत्। किंवेसमवोः कंवे

समवाऽतिउच्चैर्घोषयेत्। वयंवैसमवावयंवैसमवाइतिप्रतिवदेत्। तेभ्यो
समानेभ्योहविर्दद्यं। द्वादशाक्षरेणमंत्रेण ॐनमोभगवतेवासुदेवायेति
इममन्तमहंप्राश्नामिइति। प्राश्याचम्यगृहमागम्यसिद्धयेस्वाहेति जु
हुयात्। यत्तेऽद्यनयामहृत्यामानमनिमेत्त्या। सर्वप्रायश्चित्ताग्निंस
मापयेत्। ततोहोमावसानेचगामरोगांपयस्विनीं। सवत्सांधवलांसा
स्ध्वींसवत्सांकांस्यदोहनीं। दद्याद्व्रतसमाप्त्यर्थमाचार्यायसदक्षि
णां। भूषणानिविचित्राणिवासांसिविविधानिच। आचार्यायप्रदेय
निदक्षिणान्वयसीतथा। यदिछिद्रात्मनश्चैवोव्रतस्याविकला[illegible]प
लंतेनाचार्यप्रयत्नेन नपद्मजनीयानसंशयः। निशान्हाद्वासंख्याको
नामभिः पृथगर्चयेत्। उपवीतानितेभ्योवेदधात्कुंभान्सदक्षि

णानुः। फलानि दापयेत्तेभ्यो विशिष्टान्नेन भोजयेत्‌। अन्यानपि यथाश
क्ति ब्राह्मणान्भोजयेद्व्रती। व्रतमेतन्महत्संपूर्णमिस्त्युक्ते रजितो द्विजै
अस्तु संपूर्णमित्युक्त्वा आचार्यसहितो व्रती। पुनर्मगिनुवंगत्वा कुर्याद
वाहनादिकं। अभ्यावैसवस्त्रकानि प्रणम्य च पुनः पुनः। पुष्पांजलिं
गृहीत्वाथ मंत्रेणानेन भक्तितः। ओं भूः पुरुषमुद्वासयामि इति
क्रमेणोद्वासयेत्‌। ततो बंधुजनैः सार्द्धं शिष्टैः शिष्टैः समन्वितः।
आचार्याय सहाश्नीयाच्च शेषं समाहितः। अश्वमेधसहस्राणि
वाजपेयशतानि च। द्वादशी व्रतपुण्यस्य कलां नार्हति षोडशीं
दशापूर्वानिवरान् आत्मना सार्धमातृकुलोद्भवान्‌। यथापितृकुलोद्भूत

न्दशापूर्वान्दशापरान्‌। सद्यः पुनाति पुरुषान्पितृमातृकुलोद्भवान्‌॥
एवं कृते नरस्तु एव व्रतस्योद्यापने शुभे। नारी वा पुरुषो वापि ततो हि
परमं पदं॥ इत्याह भगवान्बौधायनः॥ ॥इति शुक्लद्वादशीव्रतो
द्यापनं॥ ॥अथ शुक्लद्वादशीव्रतोद्यापनं॥ मार्गशीर्षमासि शुक्ल
पक्षे समाचरेत्‌। दशम्यामपराह्णे तु दंतोलेखनपूर्वकं
उपोष्यैकादशीं कुर्यादाचार्यवरणादिकं। सर्वोक्तलक्षणवेदिं
कृत्वा तां प्रकल्पयेत्‌। तस्यां द्वादशपद्मं च तन्मध्ये स्थापयेद्घटं।
तिलपूर्णं नवीनं च ताम्रमलं शुभलक्षणं। अंकितं नामभिर्भवेय
म्मासंकर्षणादिभिः। वासोवेष्टितमध्ये च दद्यात्त्याद्यपि हिरण्मयं

ॐ तस्मिन्नंबाम्भनैस्त्राप्यसौवर्णांप्रतिमामयीं॥ ब्रह्माविष्णुमहेशानंस्रजनी
यंमयल्तः॥ आदावेवगणेशादीनाग्नेयादिषुविन्यसेत्। प्राग्यत्पुष्पां
२ जलिंकृत्वामंत्रैरेभिरनुक्रमात्॥ ब्रह्मणस्पतइतिब्रह्माणं॰ दक्षिणे
विष्णोर्नुकमितिविष्णुमर्च्ये॰ त्र्यंबकेमितिरुद्रमावाहयेत्। ईशाना
त्तेयानैर्ऋत्यवायव्येषुदलेष्वथ। शंखचक्रगदापद्मेमायुधानि
हरेर्न्यसेत्॥ पूर्वादिदिक्षुदलेषुविमलाद्याश्चवत्रयः दिकस्याग्रे
वैनतेयंवामतोविमलांहरेः॥ तथैवपृष्ठतोनंतंदक्षिणेकनवंन्यसेत्।
शक्रादीन्लोकपालांश्चपूर्वादिक्षुअनुक्रमात्। पूर्वेन्नैरेवमं
त्रैस्तुधिष्ठवेदिपूर्वादिके॥ दद्याद्ब्रह्मादिवादिभ्योनमोंतैरेवनामभिः।

अंतिनलस्थापनादिकं।पायसंश्रपयित्वाथतस्मात्घ्ापन्नकुटेरेलाद्भूत्साधना॥
दिक्
पूर्ववत्सर्वतोभद्रंमंडलाराधनंशुभं। सम्यगाराधनंकुर्यात्भक्त्यादि
नानुसारितः॥ पुराणैश्चरितैश्चैववैष्णवैश्चरितैस्तथा। एवंरात्रांदि
नीनायांद्वादश्यांप्रातरुत्थितः। कृतस्नानादिकोगच्छेत्तुनर्यागमं
डपमीत। आचार्यस्समंकुर्यादुपचारादिकंततः। होमंसमापयेदे
वंनैर्ऋत्यांदिदिक्पूर्ववत्॥ उल्लेखनादिकंकृत्वाज्यभागांतमे
क्व। अनादेशाकुलीकुलेषार्पिषान्चैवमंत्रैर्भिः। पायसंसघृतं
चैवकुलासंकर्षणादिभिः। घृताक्तानितिलपालाशसमिद्भिर्जुहु
यात्पृथक्। आहुतीनांशतंसाग्रमिदंविष्णुर्विचक्रमे। मंत्रेण।
नैवचैकार्यंततःस्विष्टकृतादिकं। अतःपरंविधेयंवैभक्त्याद

दत्युदीरितं॥ विधानंसकलंपावत् होमंतोपसमापयेत्॥ होमांते
वैनतोदद्याद्गामेकां असितांशुभां॥ सवत्सांतरुणींसाध्वींमाचा
र्यायनिवेदयेत्॥ भूषणानिविचित्राणि दद्यादाचार्यतुष्टये।
तावन्नकिंचिदाप्नोति व्रतस्योद्यापनेफले॥ भतस्यस्वंपूर्णि
तोयावन्नाचार्यफलदोभवेत्॥ द्विजाद्वादशसंख्याकापूज्य
नानाभिःक्रमात्॥ उपरीतानिकुंभांश्च दद्यात्तेभ्योफलान्वितान्-
दत्वातुदक्षिणांतेभ्योविशिष्टान्नेनभोजयेत्॥ अन्यानपि
यथाशक्तिभोजयेद्द्विजपुंगवान्। संपूर्णमस्त्विदंविप्रा व्रतंयु
ष्मत्प्रसादतः॥ इत्युक्त्वास्तेप्रतिब्रूयुर्व्रतसंपूर्णमिलुधा। १३

पुनर्यागभुवंगत्वाकृत्वाविष्टरहजनं। श्रद्दधानःस्तुतिस्तोत्रैः
स्तुत्वादेवंपुनःपुनः॥ प्रागवत्पुष्पांजलिंकृत्वाततोदेवंविसर्जयेत्
शिष्टैरिष्टैःपरिवृतआचार्यसहिताव्रती॥ भुंजीयाद्यन्तुरोष्टंतत
परमामृतमुच्यते॥ एवमुद्यापनंकृत्वा यत्फलंलभतेनरः॥ तदा
ख्यातेनैववक्त्रोवागीशश्चतुराननौ॥ भवाब्धौविषमेघोरेवि
षयावर्तसंकुले॥ संप्राप्यैकादशींनावंकश्चित्तरतितउएपत्न-
त्व एकादशसमृद्धैवयथादहतिपावकः। तथैवैकादशीवह्निर्दह
तेपापसंचयं॥ नाहिंसायाःपरोधर्मो पातकंनानृतात्परं॥
केशवान्नापरोदेवोनैकादश्याःसमंव्रतं॥ एवंकृतेसुपुण्येतु

व्रतस्योद्यापने शुभे ॥ नारी वा पुरुषो वापि याति विष्णोः परं पदं ॥
॥ ॥ इति श्रीकृष्णद्वादशीव्रतोद्यापनं ॥ ॥ अथ द्वादशनामाभिः ॥
२ दामोदराय पादौ तु जानुनी माधवाय च । गुह्यं वैकामपतये क
ट्यां वामन मूर्तये । पद्मनाभाय [illegible] ना भिं तु उदरं विश्वमूर्तये ॥ हृ
दयं ज्ञानगम्याय कंठं श्रीकंठसंगिने । सहस्रबाहवे बाहू चक्षुषी यो
गयोगिने ॥ ललाटे मुरनाशाय तिनासानासुरेश्वर । अनन्तायोभय
लोकत्रात्रीधारिण्यां सर्वकामदः ॥ सहस्रशीर्षाय शिरः सर्वांगं केश
पिले ॥ इति तत्पूजा । अनेनैव मंत्रेणार्घ्यं । नारिकेरफलेन बीजपूरेण वा
केशवादि चतुर्विंशतिनामानि । पूजयेत् । इति एकादशीव्रतोद्यापनं ।